

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY - 33. TÝDEN (16.8.2021)

Kamil Holý

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka [Poradenství](#). Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

S ochlazením se aktivita škůdců snížila. Na brukvích jsou rizikové molice, housenky můr a běláška, lokálně mohou škodit i třásněnky. Na některých lokalitách vyšší odchvy osenice polní v lapácích - lokálně může způsobit škody. Na pozdních bramborech může škodit mandelinka.

Brukvovitá zelenina - výskyt škůdců podobný minulému týdnu, s ochlazením se aktivita zpomalí, po oteplení se opět začnou projevovat. Pozornost zaměřit hlavně na molice, kterých je letos málo, ale stále mohou ohrozit později sklizené plodiny. Zdrojem jsou starší porosty - zapravit do půdy ještě před líhnutím dospělců. Pokud jsou sklizené porosty bez pupáří molic, možno ponechat jako lapací rostliny. Lokálně jsou třásněnky v hlávkách zelí, pokud zalezou pod listy, insekticidy se k nim nedostanou - ochranu cílit na naletující jedince. Lokálně škodí housenky můry zelné a kapustové, početnost se bude zvyšovat. Zápředníčků je méně, ale lokálně mohou škodit, stejně tak bělásci a další druhy motýlů. Obdobně variabilní škodlivost je u dřepčíců, jeden týden jsou, další téměř žádní. Někde v nízkých počtech přežívají mšice.

Ostatní zelenina - v Semicích jsou vyšší odchvy osenice polní, na dalších lokalitách odchvy nízké, tzn. lokálně může způsobit výrazné škody - od příštího týdne začít monitorovat housenky. Z dalších druhů ve vyšších počtech pouze mandelinka bramborová a třásněnky.

Deštivé a vlhké počasí podporuje rozvoj chorob => bude vyšší výskyt saprofágních druhů hmyzu (vyvíjejí se v hnijící zelenině - nejsou příčinou hnilob - neškodí).

Rizikové - molice, housenky můr a běláška, zápředníček, mandelinka, dřepčící

Molice vlašovičnicková

- početnost se postupně zvyšuje, nepodcenit ochranu především u porostů, které zůstanou na poli do konce září/října, na nich se může rychle namnožit.

Zdrojem jsou především starší porosty, které je nutné v případě výskytu pupáří zapravit do půdy co nejdříve po sklizni.

Monitoring - na spodní straně listů dospělci, snůšky vajíček, nymfy a pupária.

Ochrana - při vyšším výskytu ošetřit proti dospělcům před vykladením vajíček. Tankmix s olejem výrazně zvýší účinnost.

Novinka Osenice polní

- lokálně nadprůměrné odchyty do feromonových lapáků => lokálně vyšší riziko škod oproti jiným rokům. Koncem tohoto týdne budou vylíhlé housenky z prvních kladení - začít s monitoringem.

Osenice preferují mladší porosty, ze zelenin mají oblíbený celer, ale v jaké plodině budou škodit, nelze předvídat. I při nadprůměrných výskytech dospělců nemusí škodit - mohou klást na výdroly nebo nezemědělskou půdu => ochranu dělat na základě monitoringu.

Monitoring - hledat požerky na částech rostlin blízko půdy (u celeru na řapících), mladé housenky přes den ukryté v půdě - prstem prohrabat vrchní vrstvu půdy v blízkosti rostliny.

Ochrana - proti housenkám do 3. instaru (do velikosti 1-1,5 cm), provádí se navečer nebo v noci, kdy jsou housenky aktivní. Starší housenky zůstávají trvale pod povrchem půdy, kam se přípravky nedostanou.

Novinka Housenky můr

- let a kladení můry zelené a kapustové jsou stále na začátku, druhá generace obou druhů je rozvleklá, škodit mohou až do konce září.

Monitoring - snůšky vajíček a housenky na spodní straně listů.

Ochrana - cílit na mladé housenky, které jsou nejcitlivější. Starší se zažirají do hlávek, kam se postřik nedostane.

Dřepčici - *Phyllotreta* spp.

- plošný výskyt, ale jen místy nad prahem škodlivosti. V letošním roce je zatím nižší tlak. Výskyt se bude postupně snižovat - přesunou se na výdroly řepky a hořčici.

Monitoring - dospělci jsou většinou na vrchní straně listů, ve kterých jsou vykousané dírký.

Ochrana - vyšší škodlivost je za sucha, kdy poškozené listy rychleji usychají. U mladých rostlin se ošetření provádí při výskytu více než 1 dospělého na rostlinu, u rostlin s více listy určuje ochranu rozsah poškození listové plochy.

Zápředníček polní

- tento týden méně housenek i dospělců, ale nepodceňovat, příští týden se může početnost opět zvýšit.

Monitoring - zelené housenky zpravidla na spodní straně listů, žijí jednotlivě, ale na listu může být více housenek. Mají tvar brousku (nejširší uprostřed, k hlavě a zadečku se zužují). Skeletují listy, vrchní pokožka zůstává neporušena.

Dospělci se monitorují feromonovými lapáky.

Ochrana - provádí se proti mladým housenkám, které jsou nejcitlivější k insekticidům. Housenky jsou ukryté na

spodní straně listů pod pokožkou => použití přípravky pronikající do pletiv (lokálně systémové) nebo kontaktními přípravky ošetřit i spodní stranu listů.

Bělásek řepový

- housenky bělásků jsou citlivé k insekticidům, ale v letošním roce není takový tlak škůdců, proto se mohou dožít do vyšších instarů (letos na polích více housenek). Škodí hl. v druzích tvořících hlávky (vada vzhledu - pouze na zpracování).

Monitoring - žlutá vajíčka jednotlivě na spodní straně listu, zelená housenka zpočátku na spodní straně listu, starší se zažirají do hlávek (pozná se podle čerstvého trusu nalepeného na listech či nahromaděného v paždí listů).

Ochrana - pod prahem škodlivosti držen ochrannou proti jiným škůdcům, škodlivost se projeví při nižší intenzitě ochrany. Starší instary ukryté v hlávkách jsou hůře zasažitelné.

Mšice zelná

- místy přežívají nevýznamné kolonie, regulaci většinou zvládnou predátoři bez použití insekticidů.

Monitoring - různé velké kolonie na listech a v hlávkách.

Ochrana - provést v závislosti na početnosti užitečných organismů. V současnosti hojně larvy pestřenek i mšicomaři si s malými koloniemi dokáží poradit.

Třásněnky

- na brukvovitých rostlinách výskyt lokální, ale noví dospělci mohou naletovat z okolí.

Na cibuli jsou počty dospělců i nymf stále nízké, bez škod.

Monitoring - dospělci i nymfy jsou ukryté mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání černé kupačky trusu.

Ochrana - v závislosti na množství a poškozené ploše. U citlivých odrůd brukvovité zeleniny po sání vznikají i nádorky - vada vzhledu. Vyšší riziko je u velkých rostlin, které začínají tvořit hlávky - dospělci se v nich schovávají a postřik se k nim nedostane - ochrana se cílí na naletující dospělé.

Užitečné organizmy

Početnost zpravidla nízká, odpovídá nízkému výskytu škůdců. Kde jsou zbytky populací mšic, je komplex afidofágů a jejich (hyper)parazitoidů. V housenkách a kuklách západníčka parazitují lumci a lumčiči. Na okrajích porostů s housenkami můry zelné mohou létat samice lumka rodu *Therion* (velikost 1,5 cm) - využít k nepřímému monitoringu.

Na listech snůšky a housenky můr, početnost se bude zvyšovat

Sklizené, ale nezapravené porosty jsou zdrojem molic pro další plochy. Na spodní straně listů kedlubnů pupária a čerstvě vylíhlý dospělec (má ještě průhledná křídla).

Odchyt osenice polní a zápředníčka do feromonových lapáků v roce 2021

- tečkovaně - průměrný odchyt v předchozích letech (průměr ze všech 3 lokalit)
- zápředníček - čárkovaná čára (průhledný lapák), plná čára (neprůhledný lapák) - rozdíly v odchycích na stejné lokalitě

Osenice - začátek letu 2. generace, lokálně nadprůměrné výskyty - začít s monitoringem housenek

Zápředníček - vyšší výskyt pouze lokálně

